

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ
(Φιλελληνισμός και Συμφέροντα. Σκέψεις για μία ρεαλιστική Αποτίμηση)

«Η Μεγάλη Βρετανία δεν έχει μόνιμους φίλους,
αλλά μόνιμα συμφέροντα» (Πάλμερστον)¹

Σήμερα, 20 Οκτωβρίου 2017, συμπληρώθηκαν εκατόν ενενήντα (190) χρόνια από την θρυλική ιστορική ναυμαχία του Ναυαρίνου. Εκεί, στο φυσικό λιμάνι της Πύλου, στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου στο Ιόνιο Πέλαγος, η Ιστορία - ακολουθώντας την περπατησιά της μοναχικής Δόξας, στα βήματα που χάραξαν οι θαυμαστοί αγώνες και οι μεγαλειώδεις θυσίες των επαναστατημένων Ελλήνων του 1821 - πέρασε από στον κόλπο του Ναυαρίνου, την 20 Οκτωβρίου 1827 και επισημοποίησε την “πράξη” της διεθνούς αναγνώρισης του Νεοελληνικού Κράτους, αυτής της πράξης που είχε γραφεί με επτά χρόνια αγώνων των βασανισμένων ραγιάδων.

Το 1827, μετά την πτώση της Ακρόπολης (24 Μαΐ. 1827), η επανάσταση του 1821 έπνεε τα λoίσθια, με τον Ιμπραήμ πασά και τον Κιουταχί Πασά να κυριαρχούν στην Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα αντίστοιχα, και τους Έλληνες να αναλίσκονται και να φθείρονται σε εμφύλιες διαμάχες. Την 6η Ιουλίου 1827, οι Μεγάλες Δυνάμεις · Ηνωμένο Βασίλειο, Βασίλειο Γαλλίας και Ρωσική Αυτοκρατορία, αυτοχαρακτηρισθείσες ως «Προστάτιδες Δυνάμεις», υπέγραψαν την Συνθήκη του Λονδίνου, γνωστή και ως «Ιουλιανή Συνθήκη». Με την Συνθήκη, οι Δυνάμεις συμφώνησαν την παύση των εχθροπραξιών και δράσεων των Ιμπραήμ και Κιουταχί και την παραχώρηση αυτονομίας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στους Έλληνες.

Στα πλαίσια της στρατηγικής και του σχεδιασμού εφαρμογής της Συνθήκης, ο ηνωμένος συμμαχικός στόλος των Μ. Δυνάμεων αποτελούμενος : από 27 πολεμικά σκάφη (12 Βρετανικά υπό τον Άγγλο αντιναύαρχο Έντουαρντ Κόδριγκτον που ανέλαβε και την διοίκηση του Συμμαχικού Στόλου, 8 Ρωσικά υπό τον υποναύαρχο Λογγίνο Χέϊδεν και 7 Γαλλικά υπό τον υποναύαρχο Ανρί Δεριγνί κατέπλευσε στην Πύλο, την 20. 10.1827 και έλαβε θέσεις μάχης. Εκεί είχε ήδη καταπλεύσει και ο Τουρκοαιγυπτιακός στόλος αποτελούμενος από 89 πολεμικά σκάφη υπό τον Ιμπραήμ πασά, εν αναμονή οδηγιών από τον πατέρα του κυβερνήτη της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή και τον Σουλτάνο Μαχμούτ Β΄. Κατάλληλη διπλωματική προετοιμασία όπως η απομόνωση του πολέμιου των απελευθερωτικών κινημάτων ανθέλληνας Αυστριακού υπουργού εξωτερικών Κλέμενς φον Μέτερνιχ και σωστός στρατηγικός σχεδιασμός, δημιούργησαν την διεθνή ευνοϊκή συγκυρία για την έκρηξη της ναυμαχίας. Οι επικοινωνίες των κυβερνήσεων με τους ναυάρχους ανεπαρκείς και η συνεννόηση μεταξύ των πλοίων ατελής. Οι διαταγές προς τους ναυάρχους

---

¹ Πάλμερστον. Άγγλος Πολιτικός (1784-1865). Υπουργός Εξωτερικών (28.12.1852 – 06.02.1855). Πρωθυπουργός (12.06.1859 – 18.10.1865 και 06.02.1855 – 19.02.1858)

ασαφείς και ελαστικές. «αν χρειαστεί, επιβάλετε την ειρήνη με τα πυροβόλα σας» είναι η διαταγή της Βρετανίας προς τον ναύαρχο Κόδριγκτον. Η σπίθα που άναψε την φωτιά δεν ήταν τυχαίο θερμό επεισόδιο. Ο Σουλτάνος πίστευε ότι οι Μ. Δυνάμεις “μπλοφάρουν”. Ο Ιμπραήμ αλαζονικά εμπιστευόταν την συντριπτική αριθμητική του υπεροχή και πίστευε στην τελική επικράτηση του Στόλου του. Οι Ναύαρχοι του Συμμαχικού Στόλου αποφασισμένοι περίμεναν την «έναρξη χειρών αδίκων». Μοιραία σπίθα ήταν οι βολές Αιγυπτίων εναντίων λέμβου του Βρετανικού πλοίου «Dartmouth» την οποία ο κυβερνήτης Φέλοους έστειλε να απομακρύνει πυρπολικό των Τουρκοαιγυπτίων. Από τα πυρά φονεύθηκαν ο επικεφαλής υποπλοίαρχος Φίτσροϊ και μερικοί άνδρες. Φονεύθηκε επίσης και ένας Έλληνας πλοηγός, ο Πέτρος Μικέλης, της αντιπροσωπείας του ναυάρχου Κόδριγκτον. Τα συμμαχικά πλοία ανταπέδωσαν, τα πυρά πυροβόλων – όπλων γενικεύθηκαν με σφοδρότητα, η ιστορική ναυμαχία του Ναυαρίνου ήταν γεγονός. Μέχρι την 5^η απογευματινή ώρα, τα πλείστα Τουρκοαιγυπτιακά πλόα είχαν καταστραφεί ή παραδοθεί. Οι απώλειες των Τουρκοαιγυπτίων ήσαν 6.000 νεκροί και τραυματίες, των δε Συμμάχων 654 (272 Βρετανοί, 198 Ρώσοι, 184 Γάλλοι). «Στην Ιστορία δεν υπήρξε μεγαλύτερη καταστροφή στόλου» δήλωσε ο Γάλλος υποναύαρχος Δεριγνί. Την επομένη υπεγράφη η ανακωχή επάνω στην ναυαρχίδα «ASIA» του Κόδριγκτον.

Έχει γίνει αποδεκτό από το σύνολο των Ιστορικών και αναφέρεται στα πλείστα των πάσης μορφής σχετικών συγγραμμάτων, ότι χωρίς το Ναυαρίνο η κατάληξη της Επανάστασης θα ήταν διαφορετική. Η Ναυμαχία δρομολόγησε την τύχη της Ελλάδος. Οι τρεις Μεγάλες Δυνάμεις επέβαλαν την θέλησή τους για την δημιουργία του Νέου Ελληνικού Κράτους με βόρεια σύνορα την γραμμή Αμβρακικός – Παγασητικός που έγινε αποδεκτή από την Τουρκία τον Μάρτιο 1829 και υλοποιήθηκε μέχρι την τελευταία μάχη του Αγώνα στην Πέτρα Βοιωτίας την 12 Σεπ. 1929. Το Ναυαρίνο έσωσε την Εθνεγερσία των Ελλήνων την ώρα που μετά από θαυμαστούς αγώνες, αιματοχυσίες και κατορθώματα επτά ετών, αλληλοσπαράσσονταν από έριδες, μίσση και πάθη, έτοιμοι να “τινάξουν στον αέρα” τα πάντα, όπως προειδοποιούσε από το 1923 ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός. «Σαν μισούνται ανάμεσό τους δεν τους πρέπει ελευτεριά»². Ένα Νέο Κράτος, προστέθηκε στον ανασχηματιζόμενο Χάρτη της Ευρώπης.

Η Ιστορία βέβαια πάντα παρουσιάζει αποκλίσεις στις απόψεις και στην ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων, κατά τις στοχεύσεις, τις σκοπιμότητες και ανάλογα προς την ευρυμάθεια και την ικανότητα των μελετητών αυτής. Όμως διευρύνει την αντίληψη, αποδεσμεύει την σκέψη και ενισχύει την κριτική ικανότητα. Σήμερα, από την απόσταση των 190 χρόνων, μία αντικειμενική ματιά στο Ναυαρίνο είναι δυνατή. Το Ναυαρίνο δεν γέννησε την Επανάσταση των Ελλήνων η οποία προηγήθηκε άλλωστε αυτού κατά επτά χρόνια. Τουναντίον οι θαυμαστοί αγώνες και τα κατορθώματα των επαναστατημένων Ελλήνων, τα Ψαρά, η Χίος, τα Δερβενάκια, το Μεσολόγγι, το Μανιάκι, συγκίνησαν και ενέπνευσαν μεγάλες προσωπικότητες του πνεύματος και της τέχνης (ποιητές, συγγραφείς, ζωγράφους...) που συνετέλεσαν στη δημιουργία και εξάπλωση ενός πρωτοφανούς πανευρωπαϊκού φιλελληνικού ρεύματος. Αυτός ο φιλελληνισμός έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο υπό την έννοια ότι έστρεψε την προσοχή των Μεγάλων Δυνάμεων προς τους αγώνες ενός πανάρχαιου έθνους και τις υποχρέωσε να αναθεωρήσουν της αρνητική, καταδικα-

---

² Ελληνικός Εθνικός Ύμνος (στίχος 147)

στική της Ελληνικής Επανάστασης στάση τους, έναντι της Ιεράς Συμμαχίας του Μέτερνιχ. Βέβαια όλα αυτά, στα πλαίσια του μεταξύ των ανταγωνισμού και της εξυπηρέτησης των συμφερόντων τους, στο νέο γεωστρατηγικό περιβάλλον που δημιουργούσε η κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Αυτή είναι διαχρονικά η πρακτική της διεθνούς πολιτικής συμπεριφοράς. «Την πολιτική των κρατών καθορίζει το συμφέρον της Χώρας... Ο συναισθηματισμός δεν δύναται να έχει θέση».

Η Μ. Βρετανία επιθυμούσε την διατήρηση της επιρροής της στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και την κυριαρχία της στη Μεσόγειο Θάλασσα. Έμπειροι τοκογλύφοι οι τραπεζίτες του Λονδίνου, παρείχαν δάνεια στους Έλληνες και εξέδιδαν ομόλογα με υψηλότατα επιτόκια και ασφαλώς δεν επιθυμούσαν να χάσουν τα λεφτά τους.

Η Ρωσία πέραν της φιλοδοξίας επέκτασής της στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, διακαώς επιθυμούσε την συντριβή των Οθωμανών για την πραγματοποίηση του ονείρου της, της κυριαρχίας των Στενών και της εξόδου στη Μεσόγειο.

Η Γαλλία επεδίωκε την αποκατάσταση του ηγετικού ρόλου της στην Ευρώπη, μετά την ήττα της στους Ναπολεόντειους πολέμους.

Με μία λοιπόν πιο ρεαλιστική εκτίμηση, μπορούμε να πιστεύσουμε ότι το Νέο Ελληνικό Κράτος γεννήθηκε με την Επανάσταση του 1821. Αυτή η επανάσταση γέννησε και το Ναυαρίνο το οποίο βεβαίως συνέβαλε στην αναγνώριση του Νέου Κράτους, σαν μία παράπλευρη όμως επιτυχία της εξυπηρέτησης των ιδίων συμφερόντων των Μ. Δυνάμεων. Κανείς, και ο πιο δυνατός, δεν χαρίζει τίποτε εάν δεν έχει έλλογο συμφέρον. Εξόχως ενδεικτική, η ωμή δήλωση του Κόδριγκτον στον Ιωάννη Καποδίστρια, κατά την συνάντησή τους στην Μάλτα, όταν Κυβερνήτης ταξίδευε προς το Ναύπλιο. «Το καθήκον μου καθορίζεται από την Συνθήκη του Λονδίνου. Εφόσον η εξοχότης σας ενεργεί σύμφωνα με την Συνθήκη αυτή, θα είμαι ο θερμότερος και ειλικρινέστερος φίλος, αφ' ης στιγμής θα παρεκκλίνετε εκ ταύτης θα καταστώ ο σκληρότερος εχθρός σας».

Και σήμερα, 190 χρόνια μετά; Μνημόνια - Μεγάλες Δυνάμεις – Δάνεια – Επιτόκια – Ίδια Συμφέροντα - ... Αλήθεια ποιος λέει ότι η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται;

Με εκτίμηση

Δοξάκης Ιωάννης – Υποστράτηγος ε.α.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πολιτική Ιστορία Νεωτέρας Ελλάδος (Σπ. Μαρκεζίνης/Τόμος 1ος)
2. Ιχνηλατώντας το Χθες (Ι. Μπακούρος)
3. Βικιπαίδεια